

JAN

DE ZENDELINGSBEDIENDE

DOOR H. HENSZEN VEENLAND

NAAML: VENN: W. D. MEINEMA DELFT

LIEM TJAN. DE ZENDELINGSBEDIENDE

ACHTER DE VROUW WAS HET KNAAPJE . . . (Zie blz. 10).

LIEM TJAN DE ZENDELINGSBEDIENDE

DOOR

H. HENSZEN VEENLAND

GEILLUSTREERD DOOR I. M. C. A. MEISCHKE

VIERDE DRUK

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

I.

De koop.

De zon begon te dalen boven de heuvelen van Zuid-Shan-si. 't Was stil in de lucht en de strakke hemel stond onbeweeglijk boven het zwiigende landschap.

Zendingel Hielke, van een dienstreis op weg naar huis, reed in de eindeloze verlatenheid, waar geen ander levend wezen scheen te zijn dan zijn paard en hij.

Hij richtte zich wat op uit zijn gebogen houding en zag — hoog vanuit het zadel — rond.

De velden ter weerszijden van de vervallen, brokkelige weg, lagen daar troosteloos in het milde goud van de zon, die haar grootste kracht deze dag reeds had doen gelden.

De eenzame ruiter wist het wel en hij overdacht het met pijnigend medelijden, hoe die zon dag aan dag en week aan week en maand aan maand verschroeiend gestraald had boven de velden van de nijvere Chinese boeren; hoe de arme lieden gewacht, gehoopt hadden op regen, hoe ze hadden uitgezien naar de verschijning van water-zware wolken — en hoe dag na dag, week na week die gespannen verwachting was teleurgesteld.

Ze hadden hun offers gebracht aan de geesten, ze hadden hun gebeden gezegd voor hun afgodsbeelden, ze hadden de hulp van hun gestorven voorouders ingeroepen — de zon blééf neerbranden op hun lang verlaten velden, waar de planten dorden en het nieuwe zaad niet ontkiemen kon. De levensmiddelen waren schaarser geworden; de prijzen zó hoog, dat menig arme zich ternauwernood het allernodigste voedsel kon verschaffen. En onbewolkt bleef de lucht en onbelemmerd straalde de brandende zon . . . . Toen was de angst geslopen in de harten der mensen — langzaam . . . langzaam . . . Ze hadden als een donkere dreiging het naderen van de hongersnood gezien; niemand had 't gevreesde woord nog willen, nog dūrven uitspreken —.

Tot eindelijk één 't gefluisterd had . . . .

En al dichterbij was dat benauwende gekomen.

.....om niet weer op te staan.

Hun offers, hun gebeden, hun tovenaars, hun priesters — niets en niemand scheen uitkomst te kunnen geven.

De donkere dreiging was geen dreiging meer, maar harde werkelijkheid. Honger . . . .

Langs de wegen waren menigten van bedelaars, die smeekten om geld, om voedsel vooral, aan wien ze meenden, dat meer bezat dan zij.

En nijpender werd de nood en 't getal der bedelaars steeg. In wanhoop groeven de mensen naar eetbare, naar half-eetbare wortels. In knagende honger grepen ze naar de verdorde plantenresten, doodden ze de magere dieren, die ze bemachtigen konden. In de dorpen en langs de wegen wankelden hun wegterende gestalten, tot er neervielen, hier en daar en ginds . . . . om niet weer op te staan . . . .

En het leek wel, of de knellende vraag naar lichaamsvoedsel geen tijd meer liet om te vragen naar voedsel voor de ziel.

Met smart overdacht de zendeling, hoe 't wel scheen, alsof

de harten nog meer gesloten waren voor de boodschap van het Evangelie dan ooit te voren. Hij herinnerde zich de verhalen, die als geruchten vlogen over 't land: van wanhoopsdaden, waartoe de honger had gedreven, van smartelijke ellende, waarin de nood had gebracht.

Hij trok de teugels vaster aan en zette 't paard in draf.

De zon had de bovenrand van de Westelijke heuvelrij bereikt. Indien mogelijk, wilde zendeling Hielke vóór 't vallen van de nacht de zendingspost bereiken. Hij richtte zich op in de stijgbeugels en tuurde scherp voor zich uit. De huizen van Ping-Yang, het laatste dorp vóór hij het doel van zijn tocht bereiken zou, moesten onderhand zichtbaar worden.

Ja, op tamelijk verre afstand nog wel, maar toch als een belofte van 't naderend eind van de tocht, zag hij, flauw, de omtrekken der eerste huizen. De velden toonden sporen van vroeger bewerkt te zijn geweest — midden in 't land, half vergaan, lag een houten ploeg . . . Maar geen mens was er bij, die ze gebruikt zou kunnen hebben.

Hij reed langs een ingestort huis: de bewoners waren — wie weet hoe lang geleden reeds — weggetrokken; naar gezegender streken wel, waar ze verwachten konden nog voedsel te vinden.

Of ze het gevonden hadden?

Dichter bij 't dorp gekomen, kwam hem iemand tegemoet — een man, verwilderd van uitzicht. De kleren, verlompt en vervuild. Hij strekte de hand uit, met hese stem vragend om geld of voedsel.

De ruiter hield zijn paard in en uit de zadeltas een stuk brood te voorschijn halend, reikte hij 't den man toe. Die nam 't aan en haastig, als vreesde hij, dat de ander van zijn gave berouw zou krijgen, verwijderde hij zich met grote stappen, dwars het dorre veld in. Géén dank, geen seconde wachtens zelfs, zodat de gever geen woord bij de gave voegen kon.

Een ogenblik scheen deze er over te denken, den bedelaar terug te roepen, om een gesprek met hem te beginnen — maar hij deed 't niet.

De zon was al verder gezonken en de schemering werd dieper. Het paard stronkelde bij een kuil in de weg. De onverwachte schok deed den ruiter bijna uit het zadel vallen. Met een forse poging, een strakke ruk aan de teugels, hield hij zich overeind en dwong het trillende dier, de rustige draf voort te zetten.

Hij naderde nu het dorp, dat bij de volgende kromming van de weg zich aan zijn oog vertoonde.

Vlak voor zich uit zag hij een Chinese draagstoel. Twee koelies torsten haar; in gelijkmatige gang liepen ze. Plotseling kwam van achter een vervallen muur een vrouw te voorschijn. Haar rechterhand strekte ze vragend in de richting van de draagstoel; met haar linkerhand omknelde ze de pols van een jongetje, dat half-meegesléépt, half-meewankelend, moeite had met haar gelijk te blijven.

Smekend klonk haar stem. 't Gordijn van de draagkoets werd terzijde geschoven, een hoofd keek naar buiten. Eén der koelies had een afwerende beweging gemaakt in de richting van de vrouw, maar een kort bevel van zijn heer deed hem en zijn makker stilstaan.

De vrouw naderde en scheen haar smekende vraag dringender te herhalen. Ze sjordde het kind meer naar voren — dit, van honger, pijn, angst misschien, begon met een hees geluid te krijten. De zendeling kon niet verstaan wat er gesproken werd; hij zag, hoe de vrouw op het knaapje wees, hoe de man in de draagstoel weigerend het hoofd schudde . . . . Nog smeekte de vrouw —. Een paar dadels vielen voor haar voeten — een kort bevel aan de koelies — de draagstoel ging verder . . . .

Het kind greep naar de vruchten, die in het stof van de weg gevallen waren; met een graaiende beweging griste de vrouw ze voor hem weg, propte ze in haar mond. Schreeuwend klemde de jongen zich aan haar; toen, half onwillig, gaf ze hem er één, de laatste . . . .

Tegelijk zag ze den ruiter, die nu vlakbij gekomen was en, het kind loslatend, stortte ze hem tegemoet, met hongerige ogen en begerige handen.

Hielke bracht het dier tot staan, zag neer op de smekende vrouw . . . . Het verwarde haar hing in donkere pieken om haar ingevallen gelaat; de kleren, grauw van het stof, waren gescheurd, verrafeld . . . . Haar ogen stonden wanhopig — geen glans lag er meer in . . . . De doffe blik van een moedeloze, van een uitgeputte . . . .

En de stem van de vrouw sprak tot hem . . . . op een toon, die zijn hart ontroerde . . . . Meer nog haast dan de woorden, die ze zei. En toch . . . .

Een verhaal van leed en ellende, van hongierend zwerven, van vruchteloos vragen — een verhaal, zoals er zoveel werden gedaan in deze droeve dagen . . . .

Achter de vrouw was het knaapje — nu hij de dadel op had, scheen het ventje teruggezonden in doffe onverschilligheid . . . . Leed, honger verstompt . . . .

Inééns wéés de vrouw op hem — dan weer smekend tot den blanke zich richtend, wiens belangstellend luisteren haar moed gaf om te komen, wéér te komen, met haar vraag, haar voorstel . . . Als de hoge heer haar jongetje kópen wou . . . .

De zendeling zag haar aan: hij wist, dat méér vrouwen, door honger tot het uiterste gedreven, hun kinderen hadden verkocht . . . . Dan waren de stumpers immers verzorgd: een heer, die een slaaf kocht, had óók wel eten voor hem . . . . En de ouders waren van hen af — hadden weer voor een mond minder te zorgen . . . .

Toch schudde hij het hoofd . . . . het ging niet . . . . De vrouw hield aan — in een stortvloed van woorden schilderde ze opnieuw haar ellende, haar hulpeloosheid . . . . Als de eerwaarde vader haar jongen niet kocht, moest het kind immers sterven . . . . Zij had geen voedsel voor hem — kon het ook niet krijgen . . . . Voor zichzelf immers niet eens . . . .

De zendeling keek naar het arme kind — dat stond náást de vrouw nu, stomp, als onnozel . . . . Stèrven zou het, van honger, van ellende, als er niet werd geholpen. Stèrven: dit heidenkind . . . . Stèrven: zonder dat het gehoord had van den groten Kindervriend . . . . Stèrven: terwijl een dienstknecht van den Heiland het misschien had kunnen redden . . . .

„Ga sámen mee,” zei hij tot de vrouw, die, wantrouwend ineens, vroeg: „Waarhéén, heer?”

„Naar Ping-Yang, naar de zendingspost.”

Maar dát wilde de vrouw niet. Als de wijze en verheven heer haar jòngen meenemen wilde, kópen wilde dus, dan gráág . . . . Maar zij-zèlf . . . . zij bleef onder haar volk . . . . Als ze alléén was, vond ze wel werk, wel voedsel, al moest ze dan dagen en dagen en weken desnoods trekken, om in gezegender streken te komen . . . .

De zendeling hield aan — vroeg, waarom ze wèl alléén andere streken wilde opzoeken en nièt met haar kind . . . .

Maar de jammerende stem legde klagend uit: de reis was te lang voor zo'n klein kereltje — het jongetje zou haar belemmeren bij het reizen — nee, dát ging niet . . . .

Uit het dorp waren een paar nieuwsgierigen komen aanlopen, die het gesprek met aandacht volgden . . . .

Eén van hen, een forse man met een wreed gezicht, bestaarde den jongen . . . . Hij scheen van plan, den knaap te kopen; tenminste, hij kwam dichterbij, greep reeds naar zijn buidel . . . .

Toen maakte de zendeling een eind aan het gesprek: als de moeder dan haar kind niet wilde behouden, zou hij toch zorgen, dat het niet tot slaaf werd . . . .

„Goed dan — ik kóóp den jongen . . . .”

Een trek van teleurstelling vloog over het gezicht van den Chinees, die een ogenblik nog plan scheen te hebben, méér te bieden . . . .

Maar hij deed het niet — en toen de vrouw het geld van den zendeling had ontvangen, haastte ze zich weg. Geen afscheid nam ze van haar kind — en ook de jongen scheen niet bijzonder aangedaan . . . .

Hij stond tussen de groep mensen als verloren — even volgden zijn ogen de moeder, die snel zich verwijderde; toen keek hij naar den man, die hem had gekocht.

Wat zou er . . . .

Zendeling Hielke nam den knaap vóór zich op het paard — ziezo, hij zàt . . . .

„Vooruit!” De mannen weken wat, om ruimte te maken, en met zijn dubbele last draafde het paard weg . . . .

„Arme jongen!” dacht de blanke man, terwijl hij neerzag op de vermagerde gestalte van het ventje, dat onder het rijden voortdurend tegen hem aan schokte . . . . „Arme jongen! Maar met Gods hulp zullen we voor je zorgen — en je leiden tot den Heiland.”

Zó kwam Liem Tjan op de zendingspost.

II. „Vluchten is beter . . . .”

Allerlei geruchten deden de ronde — het éne al fantastischer, al angstwekkender dan het andere . . . .

In het grote Chinese rijk, waar nà de verdrijving van den laatsten keizer uit de Mandsjoe-dynastie in 1912 nog nimmer de rust was weergekeerd, was de burgeroorlog opnieuw opgevlamd, en verhalen over bloedige veldslagen, over rovende soldaten, over geplunderde steden werden steeds menigvuldiger . . . En het gevaar naderde Ping-Yang . . . .

Liem Tjan werkte in de tuin bij het zendelingshuis. Hij was een stevige jonge man geworden, in wien niemand meer het half-verhongerde kind herkennen zou, dat jaren geleden door den zendingeling was meegebracht van een zijner verre dienststreizen.

Maar al herkende niemand hem — Liem Tjan was het zelf niet vergeten en met dankbare liefde hing hij aan zijn weldoener en diens gezin. En dat niet alléén . . . Niet alleen had de Chinese jongen voedsel en verzorging, hartelijkheid en liefde gevonden — hij had geluisterd, als zijn heer hem vertelde van den Heiland, die op aarde was gekomen om arme, zondige mensen gelukkig te maken, om hen van hun zonde te verlossen en de hemel voor hen te verwerven.

Liem Tjan had den Heiland lief; de Heiland, Die ook voor hem had geleden, Die ook zijn zonde had verzoend . . . .

Hij voelde zich *thuis* op de zendingspost — hij voelde zich één met de kleine Christen-gemeente van Ping-Yang en was dankbaar voor het rustige geluk, dat hem daar werd geschonken.

Als huisjongen blééf hij opgenomen in het gezin van zendingeling Hielke en dag aan dag was het zijn vreugde, in trouwe arbeid te tonen hoe zeer hij waardeerde, wat deze voor hem had gedaan en nóg deed . . . .

Hij had hard gewerkt deze morgen en met een tevreden blik keek hij naar de bloembedden, die hij zoëven van onkruid had gezuiverd.

Het was warm — hij zette de ronde, puntige hoed van stro af, en veegde het zweet van zijn voorhoofd . . . .

Hoe rustig was het hier! O! als er niet die dreigende geruchten waren geweest, van oorlog en brand en plundering, dan zou Liem Tjan haast volmaakt gelukkig geweest zijn . . . . Maar nu . . .

Langs de weg naderde een man — een reizend koopman. Liem Tjan kende hem wel: Tjin Kiem trok al jaren rond door de streek met zijn handeltje in zijden stoffen en menigmaal had hij bij Liem Tjan gerust. Maar nú scheen hij daar geen tijd voor te hebben; tenminste, op de uitnodiging van den tuinjongen, even binnen te komen om een paar happen rijst te eten, schudde hij het hoofd . . . .

Nee, dit keer niet en misschien wel nooit meer . . . .

Liem Tjan schrok van de droeve toon, waarop hij dat zei; hij vroég, wat hem zo somber deed zijn. En maar àl te gretig vertelde de ander . . . . De strijdende legers naderden àl meer deze streken — hij had ze zien oprukken, de Zuidelijken; een geweldige macht . . . . Een pantser trein was er bij geweest, door zware ijzeren platen beschermd tegen de kogels van den vijand. En wagens, die door de lucht reden . . . .

„Vlieg machines,” zei Liem Tjan. Hij had daar wel over horen praten in huis en er waren plaatjes in de gedrukte bladen, die zijn meester kreeg toegezonden.

De ander knikte — vertelde dan weer verder . . . . Dat men hem had gezegd, dat er binnenkort wel hevig zou worden gevochten in deze buurt . . . . Het leger, dat hij had gezien, had stellingen ingenomen een eind verder naar het Zuiden — daar wilde hun generaal de aanval der Noordelijken afwachten . . . .

En de soldaten! Een bende! De officieren konden of wilden er niets aan doen, als ze roofden en brandschatten, als ze rijke lieden gevangen namen, pijnigden, om een hoog losgeld te krijgen . . . . Als róvers hielden ze huis; róvers wèrden ze ook vaak, wanneer ná verloren slag hun regimenten waren uiteengejaagd, en ze — ieder voor zich — moesten trachten, aan voedsel, aan levensonderhoud te komen . . . . Nee, het werd Tjin Kiem te gevaarlijk in deze buurt, en hij trok wèg, zo gauw en zo ver hij maar kon! En het zou verstandig zijn, als ieder, die er toe in de gelegenheid was, zijn voorbeeld volgde . . . .

Hij nam z'n draagstok, waaraan de pakken zijden stof bungelden,

..... en maar al te gretig vertelde de ander .....

weer op en stapte verder — niet ééns proberend van zijn waar te verkopen . . . . Dat kwam wel weer, zodra hij in veiliger streken was!

De zendelingsbediende keek hem een ogenblik ná: toen bergde hij z'n tuingereedschap in een bamboe-schuurtje en ging het huis binnen.

Vlak voor de deur speelde Annie, het dochttertje van den zendeling. Ze trok met een stokje figuren in de zachte grond en toen Liem Tjan op één der lijnen trad, werd het kleine ding boó's . . . . Maar Liem Tjan hield nu niet stil, om zijn vergrijp goed te maken — hij nam niet haar stokje om de lijn véél mooier en rechter over te trekken: hij liep regelrecht naar de deur van de kamer, waar hij zijn heer vermoedde . . . .

Die was enigszins verwonderd, toen zijn bediende binnentrad en de deur zorgvuldig achter zich sloot.

„Wat is er?” vroeg hij, opziend uit het boek, waarin hij juist iets nálas over de behandeling van oogziekten.

Liem Tjan boog diep — toen antwoordde hij. Vluggelijk en duidelijk . . . .

Het gelaat van den zendeling werd ernstiger — het drukte bezorgdheid uit.

„Is het zó na? Werkelijk?”

„Tjin Kiem verzekerde het, heer. Tjin Kiem, de koopman.”

„Waar is die? Breng hem bij mij.”

„Hij trok verder, heer — die weg!” en met een handgebaar duidde de bediende de weg aan, die de marskramer had genomen. De zendeling stond een ogenblik in gedachten, starend . . . .

Ineens knielde Liem Tjan vóór hem — en met angst in de ogen bepleitte hij een onmiddellijk vertrek . . . . Zijn meester schudde het hoofd, maar de Chinees hield áán: wat moest er worden van Annie, die buiten speelde; van de lieve mevrouw; van zijn heer zelf?

De zendeling bleef weigerachtig: zó dringend scheen hem het gevaar niet, en Liem Tjan moest zich niet zó van streek maken om de boodschap, om één boodschap van een bangelijken koopman.

Liem Tjan zweeg: zijn heer had gesproken!

Maar overtuigd was hij niet.

„We zullen wél op alles letten — met alle mogelijkheden rekenen, zover dat kan,” beloofde de zendeling — en daarmee moest de trouwe jongen zich voorlopig tevreden stellen . . . .

De berichten van Tjin Kiem bleken maar ál te waar te zijn . . . .

Ze werden bevestigd door vluchtelingen uit de door het leger bezette streek en na een paar dagen verkondigde het verwijderd gedonder van kanonnen, dat de veldslag, die volgens Tjin Kiem komen zou, aan de gang was . . . .

Een dag van spanning werd het. Het werk rustte grotendeels en de dorpelingen van Ping-Yang bespraken angstig de gevolgen, die voor hun dorp, voor hun familie voortvloeiën konden uit de steeds dichterbij komende burger-oorlog. Sommigen vluchtten — dat waren de armen, die gemakkelijk hun hebben en houden konden meenemen, die weinig achterlieten . . . . Maar ook rijken trokken weg: als straks soldaten uit de legers stropend het naaste land zouden aflopen, als roverbenden zich in de streek nestelden, zouden de welgestelden immers allereerst hun slachtoffer zijn.

Liem Tjan had het gewaagd, wéér met zijn meester over weggaan te spreken — wéér was het vruchteloos geweest . . . .

De zendeling wilde op zijn post blijven — als straks het gevaar kwam over de kleine gemeente, wilde hij er bij zijn, om te helpen en te steunen, wáár hij kon. Want hij wist immers wel, dat de Christen-Chinezen het dan het ergst zouden te verantwoorden hebben.

Hij stond vóór de deur van zijn woning, luisterend naar de doffe donder der verre kanonnen . . . .

Op de weg trokken velen voorbij, haastig, gejaagd . . . .

Een jonge man draafde langs: in een licht tweewielig wagentje trok hij zijn ouden vader . . . . Die zat in-elkaar-gedoken op het kleine voertuig, zag af en toe angstig om, als vreesde hij, dat de vervolgers hem dicht op de hielen zaten.

Daar kwam een gezin — hun armelijke bezitting op een kar geladen, die telkens schokte in de kuilen van de weg. De zendeling zag tussen het spaarzame huisraad het kleine altaar, aan de voorouders gewijd, dat in geen enkel Chinees gezin ontbreekt.

Kleine kinderen liepen náást de wagen: ze zagen er moe, oververmoeid, uit; maar er was geen tijd om te rusten . . . . Voort! Weg! naar streken, waar de burgeroorlog nog niet woedde . . . .

Een paar leden der gemeente kwamen het erf op: ze wilden weten, wat hun zendeling hun aanraden zou . . . . En die raadde: als je wég kunt gaan, ga dan . . . .

Maar ze hadden hun bezwaren: alles achterlaten ging toch niet; dan zouden ze misschien omkomen van honger. De mensen waren hun evenwicht kwijt; ze durfden niet te blijven en ze waagden het niet, te gaan. En toen de zendeling hun ried te vertrekken, zei er een: „En u zèlf dan, heer?”

Dàt was wat anders: hij zou blijven, zolang er leden der

„Vluchten is beter!”

gemeente bleven; de soldaten zouden hem, den Europeaan, misschien ontzien; hij kon dan helpen die achtergebleven waren . . . .

„En mevrouw?”

„En Annie?”

Even weifelde de zending met zijn antwoord; dat ogenblik gebruikte Liem Tjan.

Wanneer zijn heer dan zelf blijven wilde, konden mevrouw en Annie dan niet heen trekken?

„Kijk!” wees iemand — Tsjang Wei, een oude boer. Ze volgden de richting van zijn hand: in de verte vlamde vuur op! Al laaiender werden de vlammen, fantastisch dansten ze in de duister-wordende avond.

„Jang-tsou,” zei er een. Ja, Jang-tsou kon het wel wezen — een dorp, dat 'n paar mijlen verder lag . . . . Maar dan waren de legers dichterbij gekomen; dan was het gevaar dreigender weer!

De mannen keken naar het rosse schijnsel daar ver tegen de hemel — toen zei Tsjang Wei: „Vluchten is beter . . . .” Hij had

lang gewiefeld, de oude boer; hij had de grond lief, die hij lange jaren had bewerkt; hij hield van het dorp, waarin hij een menschenleven had gewoond — maar die vuurvlammen daar ver spraken van een bedreiging, die niet alleen de bezittingen, die óók het léven gelden kon . . . .

„Vluchten is beter . . . .”

III. Een nacht vol angst....

De duisternis lag nu over de velden, over het dorp.... Vèr klonk dof rumoer — maar de stage dreuning van de kanonnen, zoals die de ganse dag de dorpelingen in onrust gehouden had, was verzwakt....

In de meeste huizen brandde licht — ook waren er, die zwart en donker stonden in de nacht. Dàt waren de woningen van wie wegtrokken, vluchtten....

Zending Hielke, in de huiskamer, leunde tegen de schoorsteenmantel — zijn vrouw zat tegenover hem aan de tafel.... Ze had Annie zoëven naar bed gebracht, maar uit vóorzorg had ze de kleine meid niet helemaal uitgekled. Je kòn niet weten....

Ze was moedig, ze was dapper, de zendelingsvrouw, maar nu het gevaar zo dicht naderde, vervulde toch zòrg haar hart...

„Moét je blijven, man?” vroeg ze, „moét je blijven?”

Ze wilde wègtrekken — o! niet ver, en zéker niet voorgoed — tot het meest onmiddellijke gevaar geweken was.

„God zal ons leiden,” antwoordde hij, „en zonder Zijn wil zal geen haar van ons hoofd vallen.”

„Maar we mogen toch de maatregelen nemen, die we kùnnen?” zei ze weer. „Als soldaten of rovers je gevangen nemen....”

„Kun je óók niet werken, wil je zeggen? Dat is wel zo, maar je weet immers nooit vooruit, óf dat gebeurt.... En wat zou de gemeente, wanneer ik de vlucht nam?”

Ze zwegen beiden — uit de kamer naastaan kwam de regelmatige ademhaling van Annie. Het kind sliep gerust. Ze luisterden er beiden naar — toen zei de moeder: „Annie heeft vanavond nog eens bijzonder gevraagd, of de Heere Jezus ons bewaren wilde. Toen ging ze kalm slapen.”

De zending glimlachte gelukkig: Annie vertrouwde op den Heiland.

„Liem Tjan wilde, dat jij en het kind weg zouden gaan,” vertelde hij.

„En jou alléén laten?“
„Ik móét blijven!“
„Dan blijf ik ook . . . .“

Buiten klonken voetstappen — ze naderden . . . . Het waren er véél en de zendeling ging naar de deur. Hij probeerde in het duister te zien, maar het lukte haast niet.

Vaag onderscheidde hij een menigte donkere gestalten — hij hoorde verwarde stemmen . . . .

Daar dook Liem Tjan naast hem op: de trouwe jongen had zich naar buiten gehaast, zodra hij de deur hoorde opengaan . . . .

„Wat is dat, heer?“

„Ik weet het niet, Liem Tjan . . . . Vluchtenden misschien.“

„Ik zal het gaan vragen, heer,” en de bediende ging de weg op. Hij klampte iemand uit de troep aan — ja, ze waren vluchtelingen uit Jang-tsou . . . . De Zuidelijken waren het dorp binnengedrongen — hadden geplunderd, mishandeld, gedood . . . . En daarna hadden ze vuur geworpen op de armelijke huizen . . . .

Liem Tjan vroeg bijzonderheden — noemde namen van een paar Christen-Chinezen, die daar woonden . . . . Zijn zegsman haalde de schouders op — in de verwarring van de overval, in de haast van de vlucht had hij zich met niemand anders bemoeid dan met zijn huisgenoten . . . . Misschien wáren er wel van degenen, die zijn ondervrager noemde onder de troep, maar zeker zégen kon hij het niet . . . .

De man was verwilderd van angst, uitgeput door de haastige tocht . . . .

Of er nog méér vluchtelingen kwamen?

Misschien wèl — zij waren de eerste geweest, die uit het ongelukkige dorp een goed heenkomen hadden kunnen zoeken . . . .

Hij liet zich niet langer ophouden, haastte zijn lotgenoten achterna, die verder waren getrokken . . . .

Met zijn schrale inlichtingen keerde Liem Tjan naar zijn heer terug . . . . Samen gingen ze weer in huis — sloten de deur zorgvuldig . . . .

„Wij blijven op, in ieder geval,” besliste de zendeling. „Ga jij rusten, vrouw.“

Het kostte hem enige moeite, haar daartoe over te halen, maar met de belofte, dat de mannen haar onmiddellijk zouden roepen, wanneer er iets wás, ging ze toch naar de slaapkamer . . . . Ze keek naar kleine Annie: die lag daar rustig te slapen . . . . Eén armpje hing wat buiten haar bed; moeder legde het op het dek.

Annie voelde dat — ze wendde zich half òm in haar slaap, maar werd niet wakker.

De zendelingsvrouw knielde neer voor het bedje van haar kind en al haar angst en al haar zorg zegde ze uit aan haar Vader in de hemel . . . .

Dat gaf haar rust . . . . Gòd zou zorgen — al leek de toekomst nòg zo verward, nòg zo benauwd — en wat Hij hen zond, zou goed zijn . . . .

Toen legde ze zich gekleed bovenop het bed en trachtte te rusten.

Terwijl de zending de verbandmiddelen gereed legde, die hij in huis had, was Liem Tjan naar buiten gegaan.

De doortocht van vluchtelingen uit Jang-tsou had het dorp weer meer in opschudding gebracht en nu er nieuwe groepjes van die ongelukkigen voorbij kwamen, sloten enkele inwoners van Ping-Yang zich bij hen aan . . . . O! de vreselijke verhalen, die de arme vluchtenden deden! Als dàt allemaal óók gebeuren ging in Ping-Yang! Als die woeste soldaten ook dáár zouden komen! En haastig pakten de meest-bevreesden het voornaamste van hun bezit bijeen, en trokken wèg, de duistere nacht in, naar veiliger streken . . . .

De brand van Jang-tsou gloeide nog ná in de verte, maar de laaiende vlammen sloegen niet meer zo hoog op als in de late avond.

Liem Tjan had een papieren lantaarn buiten gehangen — het was een lichtend punt, dat tenminste enigszins weg wees aan de doortrekkenden. Kwan-si was bij hem gekomen, de buurman, en samen praatten ze over de gebeurtenissen van de vorige dag, over de mededelingen, die in de nacht de mensen uit Jang-tsou hadden gedaan en nòg deden . . . .

„Gaat de eerwaarde heer niet weg?” Kwan-si had de gehele dag al die vraag bij zichzelf overwogen, maar nu pas, in de vertrouwelijkheid, die gekomen was uit het samen-zijn in deze nacht van vrees, durfde hij ze te stellen.

„Nee,” zei Liem Tjan. „Ik heb het hem gesmeekt, maar hij blijft bij de gemeente . . . .

„Daar trekken er óók van weg . . . .”

„Niet allen . . . . Ze kùnnen immers niet allen. Feng-jang is te oud, en Woeng-ti is ziek, en Woeng-kai is gebrekkig, en . . . .”

Maar de zendelingsbediende kon zijn zin niet afmaken. Uit een juist-voorbij-komende vluchtelingen-groep maakte zich een gestalte los, kwam het erf op. Bij het licht van zijn papieren

lantaren herkende Liem Tjan hem: het was Wang, een Christen-Chinees uit het verbrande dorp . . . .

„Is onze vader thuis?”

De bediende gaf geen antwoord, — zonder afscheid te nemen van Kwan-si, ging hij Wang vóór naar binnen. De zending kwam hen in de gang tegemoet — hij had hun binnenkomen gehoord en meende te begrijpen, dat Liem Tjan met een gewonde aankwam, die hulp nodig had. En dat wàs ook zo, al was het niet allereerst Wang's bedoeling geweest, om zich te laten verbinden. De wond aan de linkerarm, gevolg van een bajonetsteek, toen hij zijn eigendom had willen verdedigen, schrijnde wèl en hulp en voorlichting zouden hem welkom zijn . . . . Maar dat was niet zijn voornaamste reden.

Hij wilde den zendeling waarschuwen, dringend waarschuwen . . . . Want de soldaten, die in Jang-tsou hadden huisgehouden, zouden zèker naar Ping-Yang komen . . . . Hij had het een paar van hen horen zeggen . . . . En dan moest iéder het ontgelden, maar de Christenen het meest.

Eigenlijk wàren het geen soldaten meer, vertelde hij. Zijn dorp was aangevallen door een bende, die ten dele bestond uit rovers uit de nabijzijnde bergen, ten dele uit verlopen manschappen van het verslagen leger . . . .

Hij had de naam horen noemen van Djoen Day, den gevreesden bende-leider, en hij had gemeend Li Hun Chi te herkennen, die vroeger in hun dorp had gewoond, maar een paar jaar geleden onder de rovers was gegaan en — naar men zei — de onderhoofdman van Djoen Day was geworden.

Dat waren gevreesde namen — namen van mannen, die niets en niemand ontzagen en daarom drong Wang er bij den zendeling ten sterkste op aan, te vluchten . . . .

Het verband om de arm was nu gelegd, en de zalf, die op de wond gedaan was, had de schrijnende pijn verzacht . . . .

„Ik blijf, Wang!” zei zendeling Hielke, „ik meen, dat mijn plicht hiér is . . . .”

„Maar mevrouw, en kleine Annie . . . .” Liem Tjan hield midden in de zin op: mevrouw Hielke stond in de kamerdeur . . . . Geen van de drie mannen had haar horen komen, bezig als ze geweest waren met het verbinden van de wond.

Hoe lang had ze daar gestaan? Hoeveel had ze van het gesprek gehoord?

Ze groette Wang en vroeg hem naar zijn dorp, naar zijn kennissen . . . .

En Wang vertelde weer — hij vond het, zei hij, nú niet zó

verschrikkelijk als vroeger, dat hij geen vrouw en geen kinderen had, maar alléén op de wereld stond. Want vrouwen en kinderen leden niet het minst in deze troebele tijden en als je zulk lijdén moest aanzien, zónder te kunnen helpen . . . .

„Je moest met Annie gáán, vrouw, naar Tanchow,” zei de zendeling. Tanchow was de naaste zendingspost, groter dan Ping Yang en met betere verbinding naar de havensteden aan de oceaankust.

De vrouw gaf geen antwoord en haar man drong aan: „Denk om Annie. Al doé je het om háár . . . .”

„Om mezelf deed ik het in géén geval,” zei ze, „ik bleef bij jóú . . . .”

Maar de mannen overreedden haar — het wàs beter, als ze ging . . . . En eindelijk, eindelijk stemde ze toe . . . .

Ze ging vast het nodige pakken — haar vertrek moest maar zo vlug mogelijk plaats hebben: de volgende morgen zou ze gaan . . . Liem Tjan zou haar begeleiden en van Tanchow weer zo spoedig mogelijk naar zijn heer terugkeren.

Wang was maar half-tevreden met dit besluit — hij had liever gezien, dat de zendeling-zelf óók Ping Yáñg had verlaten en hij verborg die teleurstelling niet . . . .

Maar Hielke ging daar niet op in — die zaak was voor hem beslist: blijven.

Toen Wang, wat later, vertrok, had hij beloofd, de zendingen in Tanchow te verwittigen van de zéér-aanstaande komst van mevrouw Hielke met Annie.

IV.

De overval.

Het zendelingsgezin zat aan het ontbijt.

Ze waren vroeg, die morgen, want mevrouw Hielke hoopte met Annie en Liem Tjan al een flink stuk weg achter zich te hebben, wanneer de zon heet werd.

Buiten was het prachtig weer — een heerlijke morgen, alsof er geen oorlog en ellende in de wereld bestonden. In de moerbeibomen kwetterden kleine vogels; de geur van jasmijn drong door de open ramen naar binnen . . . .

Maar de mensen in de kamer zagen dat niet; zij waren bedroefd om het naderend afscheid. Voor hoe lang zou het zijn?

Een bevende vrees was in hen: het kòn wezen een afscheid voorgoed . . . .

In de dorpsstraat werd het rumoeriger — maar de zendeling lette er niet op. Hij nam de Bijbel, bladerde er in, zocht . . . .

Toen las hij:

„Een lied op alamoeth, voor den opperzangmeester onder de kinderen van Korach.

God is ons een toevlucht en sterkte, Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden.

Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën: laat haar wateren bruisen . . . .”¹⁾

Plots, geschreeuw — hollende stappen — ópen vloog de deur . . . . Liem Tjan op de drempel, met angstige ogen, hijgend . . . .

„Vlucht heer! Vlucht! Rovers!”

De zendeling rees op, in zijn hand nog het Boek, waaruit hij zoëven woorden van troost las . . . .

„Vlucht!” Liem Tjan was naast hem, trachtte hem de kamer uit te trekken . . . . Te laat . . . . Twee, drie gewapenden beletten

---

¹⁾ Psalm 46.

een weggaan — door de ramen was te zien, hoe meer van hun kameraden het erf opkwamen.

De aanvoerder trad op den zendeling toe:

„Meegaan!” beval hij.

Aan ontsnappen viel niet te denken en zendeling Hielke probeerde het ook niet.

„Waarom? Waarheen?” vroeg hij, zo rustig hem mogelijk was. Zijn vrouw trachtte Annie te kalmeren, die dodelijk verschrikt, gilde . . . .

Liem Tjan stond bij de slaapkamerdeur . . . .

„De bergen in,” antwoordde de rover. „Als de witte heer gewillig meegaat, zal hem niets kwaads overkomen. Wij willen slechts het losgeld.”

„Dat heb ik niet — ik ben niet rijk.”

De rover lachte kort.

„In huis niét, nee. Anders konden we het nú wel nemen. Maar vrienden van u, in Hongkong of Shanghai of overzee . . . .”

„Mijn vrienden hebben het óók niet.”

Wéér die korte lach, maar nu dreigender.

„Dan moeten ze zorgen, het te krijgen. Er wordt zovéél geld gestuurd.”

„Niet zóveel — en dat is voor het werk, voor de gemeente hier, voor de armen.”

„Wij zijn armen,” zei de rover, half spottend, half grimmig.

Als meende hij, lang genoeg gepraat te hebben — gaf hij zijn mannen een wenk. Die traden op den zendeling toe, grepen hem vast . . . .

Een ogenblik werden ze hierin belemmerd door Annie, die wild zich in haar vaders armen wierp, hem niet los wilde laten . . . . Hij kuste haar betraand gezicht — fluisterde haar toe: „De Heere Jezus zal voor ons zorgen, kindje, voor vader en voor moeder en jou. We moeten Hem bidden . . . .”

„Vooruit,” en een der rovers duwde het kind ruw weg, dat snikkend zich bij een stoel op de knieën wierp. Liem Tjan stelde zich beschermend naast haar.

Haar vader keek naar haar met een uitdrukking van nameloze droefheid — toorn brandde in hem op en een ogenblik scheen het, alsof hij in de wanhoop der smart zich op de rovers werpen wilde . . . . Maar hij bedwong zich.

„Nog éven,” vroeg hij en de mannen, die hem gegrepen hadden, knikten toestemmend.

Éven . . . .

Hij omhelsde zijn vrouw — het was een afscheid vol onzekerheid.

„Ga in ieder geval naar Tanchow — Liem Tjan zal met je meegaan . . . .”

Ze beloofde het.

Nu hadden de indringers naar hun zin lang genoeg gewacht — ze duwden hun gevangene naar de deur . . . .

„Liem Tjan — op jouf reken ik,” zei de zendeling, toen hij langs hem stapte en de trouwe jongen antwoordde: „Ja, heer.”

Ze zagen vanuit de kamer, hoe de troep, hun gevangene in het midden, het erf afliep — de dorpsstraat in —.

Nu verdwenen ze om de hoek van een huis . . . .

Mevrouw Hielke keek als wezenloos rond: het feit, dat haar man weg was, scheen haar verdoofd te hebben. Annie, nog nannikkend, drong zich tegen haar aan . . . .

„Zijn de boze mannen weg, moeder?” vroeg ze en vlak daarna: „Wanneer komt vader terug?”

Die vraag bracht haar weer tot de droeve werkelijkheid:

„Ik wéét het niet, kind!” kreet ze en al haar droefheid en radeeloosheid scheen in die kreet zich te willen uiten. „Gòd alleen weet het . . . .”

„Dan zullen we Hèm bidden,” zei Liem Tjan zacht en eerbiedig. Hij zou het anders niet licht gedáán hebben, ongevraagd een opmerking als déze maken, die misschien als een terechtwijzing kon worden gevoeld, maar de buitengewone toestand, waarin ze zich nu bevonden, bracht hem er toe.

Zijn meesteres zag hem aan — toen, in een plotselinge opwelling, stak ze hem de hand toe.

„Je hebt gelijk, jongen,” zei ze, „en ik dank je, dat je me daar aan herinnerde . . . .”

Ze ging in de slaapkamer en sloot de deur achter zich.

Liem Tjan begon onmiddellijk de laatste voorbereidselen te maken om zo gauw mogelijk te kunnen vertrekken.

„Op jou reken ik,” had zijn heer gezegd, en Liem Tjan zou tonen, dát er op hem te rekenen viel. De tocht naar Tanchow was vastgesteld geweest — nú, nu de zendeling was weggevoerd door de bandieten uit de bergen, was die tocht nog veel noodzakelijker . . . . En toen mevrouw Hielke weer binnenkwam, véél rustiger, véél kalmer en hem vertelde, dat haar man in ieder geval tòch de reis naar Tanchow had aangeraden, wees de bediende op de gereedstaande bagage . . . . Ze konden onmiddellijk gáán . . . .

En ze gingen.

Op jou reken ik!

Er waren verscheidene onder de dorpelingen, die hun de hand kwamen drukken . . . .

O! dat de blanke heer nu weggevoerd was! Als de rovers maar niet zo stèrk waren geweest en zo goed gewapend!

En dat de lieve mevrouw nu óók ging! Wie zou hen nu van den Heere Jezus vertellen . . . .

Dat tróf de zendelingsvrouw en een ogenblik kwam de gedachte in haar op, te blijven . . . . het werk van haar man voort te zetten . . . .

Maar tegelijk begreep ze, dat dat onmogelijk was! Mannenwerk doen, en dát in een tijd als déze . . . .

„Ga in ieder geval naar Tanchow,” had haar man gezegd — en dat wilde ze doen. Dáár zou hij haar zoeken, als hij vrij komen mocht, èn: dáár vond zij vrienden, met wie ze beraadslagen kon, hoè zijn vrijheid te verkrijgen.

Ze zei er iets van aan de Christen-Chinezen, die haar vaarwel zegden. En ze wees hen er op: hoé jammer het ook was, dat nu geen zending hen meer van den Heere Jezus vertellen kon, ze hadden elkaar — ze hadden hun Bijbel — ze hadden hun gebed . . .

De mensen luisterden — ja, wat mevrouw zei wàs wel zo . . . . Toch . . . .

Maar ze begrepen wel de moeilijkheid, de onmogelijkheid voor haar om te blijven, nu haar man er niet meer was en het dorp haar niet beschermen kon . . . .

Zo lieten ze haar gaan, met Annie en met Liem Tjan . . . .

En zij zèlf bleven achter: onzeker, beangst . . . . Wat zouden de volgende dagen brengen . . . .?

V.

De bergen in.

De rovers hadden hun gevangene snel buiten het dorp gevoerd. Daar was hun hoofdmacht en tot zijn verwondering bemerkte de zendeling, dat hun troep veel groter was dan hij had verwacht . . . .

Er moesten dan héél wat mannen tot het roversleven getrokken worden — en of ze dat allemaal werden uit lust tot het avontuurlijke . . . .? Zou niet de bittere nood verscheidene van hen er toe hebben gedreven?

Uit het dorp kwamen nog een paar kleine afdelingen: die hadden geplunderd, maar hun buit was onbeduidend. Ping-Yang was geen rijke plaats . . . .

„Dat vinden we dan wel met het losgeld,“ hoorde de gevangene vlak bij zich zeggen. Hij keek naar den man, die gesproken had: een sterk-gebouwde kerel was het, met een wreed gezicht. Hij had een modern geweer in de hand, en in zijn gordel staken revolvers.

Hij gaf een paar korte bevelen — en de troep marcheerde af. De gevangene werd zorgvuldig bewaakt — aan weerszijden van hem liep een bandiet, de sabel in de vuist.

De weg was oneffen, vol gaten, en met grote stenen soms. Dat maakte het lopen bezwaarlijk, maar de rovers schenen er weinig hinder van te hebben . . . . Hun ruwe leven had hen aan dergelijke ongemakken gewend . . . .

De zon rees hoger en haar stralen werden warmer . . . . Het zweet parelde den zendeling op het voorhoofd . . . .

Ze trokken naar het Noord-Westen, waar de bergen lagen. De weg begon te stijgen en het pad werd nauwer en slechter . . . . Het was niet meer mogelijk, dat drie mannen er náást elkaar liepen . . . .

De marsorde werd gewijzigd: in een lange lijn achter elkaar trokken ze nu . . . .

Daar struikelde de gevangene over een rotspunt: de vermoeienis had zijn lopen onzeker gemaakt en hij wankelde. Ge-

lukkig sprong de man, die achter hem liep, toe — hield hem . . . .

Maar de hoofdman begreep, dat het zó niet langer ging . . . .

Op die manier kwamen ze niet snel genoeg vooruit . . . .

Hij beval een korte rust — en terwijl de meesten zich loom uitstrekten op de harde grond, zag de zendeling, dat een paar mannen een smal zijpad insloegen en dan verdwenen . . . .

Toen ze terugkwamen, hadden ze een muilezel bij zich . . . .

Dáár was het wachten op geweest, want nauwelijks waren de mannen met het dier aangekomen, of een kort bevel bracht allen weer op de been.

Het rijbeest was voor den blanke — de hoofdman zelf bood het hem aan en de zendeling was blij, op deze manier zijn gedwongen tocht tenminste wat minder uitputtend te kunnen maken . . . .

Hij had graag gevraagd, waarheen hij gebracht werd, maar de rovers waren tegenover hem niet spraakzaam.

Hij had getracht de richting te onthouden waarin ze voortgingen, maar de talrijke kronkelingen, die hun weg maakte, deden hem alle houvast in dat opzicht verliezen . . . .

Het landschap werd woester — steil rezen rotsen op, met nauwelijks enige plantengroei . . . . Wat verschrompelde struiken klemden zich hier en daar in een rotsspleet, wat armelijk mos leefde er en sprieterige grashalmen, geel van de zonnebrand . . . .

Plotseling boog de voorste man scherp naar rechts: het scheen, alsof hij in de rots ging . . . .

En achter elkaar volgden de anderen.

Toen hij op het smalle pad dichterbij kwam, zag de zendeling, dat er een enge doorgang tussen de rotsen was, die leidde naar een tamelijk brede kloof . . . . Dát was de verblijfplaats der rovers . . . . Aan het eind van het ravijn, waar de bergen glooiend omhoog liepen, lagen huizen — armelijke, vervallen woninkjes. Eigenaardig daar tussenin viel een groter gebouw op: steviger, netter . . . . Dat scheen de woning van den hoofdman te zijn, tegelijk als fort ingericht . . . . Er staken tenminste de lopen van twee machinegeweren uit de vóórvansters — een allesbehalve geruststellend gezicht . . . .

De achtergeblevenen kwamen nieuwsgierig toelopen, nu de uitgetrokken bende wederkeerde.

Ze vroegen naar de buit — keken nieuwsgierig naar den gevangene . . . .

Wat ging daarmee gebeuren? Niets? Alleen maar vasthouden tot er losgeld kwam?

En als dat niét kwam?

Het was een snaterende troep rondom den zendeling en zijn bewakers. Onaangenaam, zó het middelpunt der belangstelling te zijn . . . . En toch . . . .

Zendeling Hielke dacht er een ogenblik aan, te midden van de onzekerheid omtrent eigen lot . . . .

Naar dit volk was hij gegaan, naar dit volk van China, om hun het evangelie te brengen . . . . Hij had het lief, dat onwetende volk, met de liefde van den Christen: om des Heilands wil. Kòn hij nu spreken! Hun vertellen van den Heere Jezus!

Maar hij was gevangene. Hij werd al voortgeduwd naar het grootste huis . . . .

In de schemerige kamer zaten enkele der mannen, zwijgend. Ze keken hem koud aan — en één van hen, de man met het wrede gezicht, vroeg:

„Kènt de blanke heer ons?”

„Ik heb uw aangezichten nooit eerder gezien . . . .”

„Maar onze namen zullen wel tot de oren van de mensen in Ping Yang gekomen zijn.”

De Chinees zweeg, als lag er iets beledigends in het feit, dat de man daar vóór hem zijn naam niet wist. Hij wachtte op een weerwoord; toen dit niet kwam, zei hij:

„Ik ben Djoen Day, de schrik der bergen.”

Ja — nú wist zendeling Hielke, in wiens handen hij gevallen was en hij wist óók, dat deze bendeleider voor geen enkele misdaad zou terugdeinzen, om zijn wil dóór te zetten.

„En deze man is Li Hun Chi, mijn onderbevelhebber.”

„Uit Jang-tsou?” zei de gevangene en het klonk meer als het constateren van een feit, dan als een vraag.

„Ja — uit Jang-tsou . . . . Onze namen zijn dus niet nieuw voor u?”

„Nee . . . .”

„Onze namen boezemen vrees in, aan wie in onze handen valt.”

„Aan mij niet . . . .” Rustig klonken die woorden — wonderlijk rustig uit de mond van een ongewapend man, die daar stond midden in een kring van gewapende vijanden.

Djoen Day deed een stap naar voren — z'n ogen flikkerden . . . .
Wat dúrfde die blanke?

Maar hij bedwong zich.

„Grootspraak,” zei hij, met een verachtelijk lachje. „In de bergen is geen naam machtiger dan de mijne.”

„Tòch wel.”

Wat beziélde dien man toch, dien blanke, dat hij zo voort-

durend hun gevreesden aanvoerder terge? De mannen van Djoen Day, die in het vertrek waren, keken met verwonderde, vragende ogen . . . .

„De Naam van mijn Koning is machtiger. Dié is machtig niet alleen in de bergen, maar overal . . . .”

Li Hun Chi viel hem in de rede.

„Ik begrijp het al! Houdt maar op! We hebben hier zulke woorden niet nodig!”

„Iederéén heeft zulke woorden nodig: de mannen uit Ping-Yang en Jang-tsou evengoed als de mannen uit de bergen. Want de woorden van mijn Koning, mijn Heer, brengen vrede en geluk. Zó machtig is de naam van den Heere Jezus, dat Hij rust brengt in het meest onrustige hart . . . .”

Li Hun Chi zweeg — hij trad een stap terug. De kamer was te donker, om zijn gelaat goed te onderscheiden, maar aan zijn houding meende de zendeling te merken, dat de woorden hem hadden geraakt.

Djoen Day maakte ruw een eind aan dit gesprek.

„Alles goed en wel,” zei hij, „maar dáároveň willen we niet spreken. We moeten losgeld hebben — tienduizend Mexicaanse dollars.”

„Ik heb ze niet — ik heb dat al gezegd, toen jullie me gevangen namen.”

„Vrienden uit Hongkong of Shanghai of Tanchow . . . .” zei de rover, onbewogen.

„Die hebben ze óók niet — zeker niet zóveel.”

„Tienduizend Mexicaanse dollars — of u sterft. Onverbidde . . . .”

De stem van den Chinees was koud en hard en de zendeling wist, dat niets hem van zijn voornemen zou afbrengen. Djoen Day's naam was wél bekend.

„Schrijf een brief aan uw vrienden — een van mijn mannen zal die bezorgen.”

„En dan?”

„Dan wachten we — drie weken, hoogstens vier. Is het geld er dan niet, dan is uw leven verbeurd. Schrijf nu . . . .”

Schrijfgereedschap werd gebracht — en met een droef hart begon de gevangene zijn brief. Hij wist immers, hoe hard en hard het geld nodig was om het zendingswerk gaande te houden — nu zou een grote som moeten worden aangewend voor hem alleen . . . .

De overweging kwam in hem op, of dat mócht; maar die gedachte verwierp hij onmiddellijk. Want het werk — daaraan had

hij toch óók zijn deel; en verder: zijn vrouw, Annie . . . . .

Hij adresseerde aan de zendingspost te Tanchow — in de brief stonden veel tedere woorden voor zijn vrouw en hun kind, die hij toch hóópte, dat daar zouden zijn. Dan wisten ze óók, dat geen dádelijk gevaar hem dreigde; dat zou hen wat gerust stellen . . . .

Diezelfde avond vertrok één der rovers met het schrijven. De zendeling keek hem na, tot hij bij de uitgang der kloof verdween.

Wat zou het antwoord zijn, dat hij terugbrengen zou?

VI.

Li Hun Chi.

Eén van de huisjes was voor den gevangene bestemd. Dáár werd hem gebracht wat hij nodig had: rijst, zoete aardappelen, macaroni — soms wat druiven of andere vruchten.

Vrouwen brachten het en als de blanke heer een gesprek met hen wilde aanknopen, vermeden ze dat niet. Zó kon hij hen van den Heere Jezus spreken . . . .

Dan luisterden ze; vroegen soms iets; kwamen de volgende dag terug met een verlangen in de ogen naar méér . . . .

Binnen het rotsdal mocht de gevangene zich vrij bewegen, was hem medegedeeld; waagde hij een poging tot ontvluchten, dan hadden de schildwachts order, ogenblikkelijk te schieten . . .

Maar de zendeling dàcht niet over ontvluchten: allereerst niet, omdat het gevaarlijke, om niet te zeggen roekeloze van zo'n vlucht hem maar àl te duidelijk was. Hoé zou hij, alléén, zonder wapens, in een onbekende streek zijn weg vinden naar bevriende mensen, gestèld al dat het gelukken zou, de wachters te verschalken? En: zouden de mannen van Djoen Day, thuis in de bergen als niemand anders, hem niet dádelijk opsporen, zo gauw ze zijn ontsnappen hadden bemerkte?

Bovendien — en die reden woog hem veel zwaarder — hij zag hier wèrk . . . . wèrk voor zijn Heiland . . . .

Want meer dan eens kwamen vrouwen naar hem toe, om met hem te spreken over de onrust van haar hart . . . .

Ze hadden gebeden aan het altaar der voorouders, ze hadden geofferd, rijk geofferd — maar de onrust in hun ziel was niet geweken, en met vrees dachten ze aan wat wezen zou nà hun dood . . . .

Soms had één van de mannen zich verwaardigd te luisteren als van den Heere Jezus werd gesproken — meestal keerden zij zich na korter of langer tijd àf . . . . Dat wàs niets voor mannen, zéker niet voor mannen als zij, die leer over liefde tot God, over liefde

Vrouwen brachten hem eten.

tot den naaste . . . . En zònde — zònde . . . . Daar wilden ze niet van horen . . . .

Hun hele léven, zoals ze dat tot nog toe geleid hadden, zouden ze moeten opgeven. En wat dàn??

Een enkele had den gevangene ruw gezegd, te zwijgen . . . . hem bedreigd . . . .

Maar dáár was de onderbevelhebber tussenbeide gekomen, Li Hun Chi. Hij had die bedreiging gehoord en zijn ondergeschikte, die haar uitte, fors en duidelijk aan het verstand gebracht, dat in géén geval den gevangene iets mocht worden misdaan . . . . Tenzij, tenzij; het losgeld niet kwam . . . . Maar dan zou Djoen Day beslissen, en niet de eerste de beste rover . . . .

Het was tòch opvallend, dat Li Hun Chi zich zo vaak in de nabijheid bevond, wanneer de zendeling met iemand over God en Gods dienst sprak. De heer Hielke had het opgemerkt — hij had zich te binnen gebracht wat Wang had verteld; dat die gevreesde onderbevelhebber van Djoen Day uit Jang-tsou afkomstig was, dus uit een dorp, waar Christenen woonden . . . .

Was het misschien mogelijk, dat hij reeds éérder van Jezus had gehoord — dat oude herinneringen bij hem waren opgewekt?

Eéns had de zendeling getracht, met Li Hun Chi daarover te spreken — voorzichtig was hij begonnen over diens vroegere dorp en had de naam van Wang genoemd. Maar de rover had het gesprek kort afgebroken en was heengegaan . . . .

En tòch . . . .

Er wàren oude herinneringen gewekt in het hart van Li Hun Chi.

Hij had gedacht aan de tijd, toen hij nog géén lid was van de bende van Djoen Day, maar een landman, die eigen huis had en eigen erf . . . .

Toen waren er al Christenen geweest in zijn dorp, in Jang-tsou — en meer dan eens had hij met hen gesproken en hun samenkomsten bezocht . . . .

Dat was geweest vóór zendeling Hielke in Ping-Yang kwam — ja, dáárvóór . . . .

Toen was het hart van Li Hun Chi vol geweest van een verlangen naar rust en geluk; en die rust, dat geluk — zou hij die vinden bij den Heere Jezus?

Maar aan dat rustige leven in zijn dorp was een eind gekomen. Een twist met een mandarijn ¹⁾ had hem genoodzaakt te vluchten en in zijn onbevredigde, hunkerende hart was de háát gekomen, de wilde haat tegen wie hem verdreven had uit zijn huis; tegen iéder, die géen zwerver was, als hij werd . . . .

Die haat had het verlangen overstemd — die haat scheen dat verlangen te hebben gedood . . . .

Tot nú . . . .

Nu was het opnieuw gewekt, en dat ontwaakte verlangen deed hem uren lang wakker liggen, met wijde ogen starend — terwijl moeizame gedachten leefden in zijn hoofd, in zijn hart . . . .

Maar géén mens wist dat, en als de zendeling probeerde, met hem over den Heiland te spreken — dan keerde Li Hun Chi zich af, met een somber gezicht . . . .

---

¹⁾ Hoog en invloedrijk Chinees ambtenaar.

VII.

Langs de weg.

Met minder moeilijkheden dan ze hadden verwacht, hadden mevrouw Hielke en Annie de reis naar Tanchow kunnen volbrengen.

Liem Tjan was onvermoeid geweest in zijn zorgen voor hen, en hij scheen niet eerder gerust te zijn, voor ze waren binnengekomen in het gastvrije zendelingshuis te Tanchow.

Daár hoorde men met belangstellend medelijden het treurige verhaal . . . . Ontvoerd! De bergen in!

„De Heere behoede hem,” zei een zendingszuster, die jarenlang in China had gearbeid. Zij wist, waartoe Chinese rovers in staat waren.

„We zullen hem voortdurend gedenken in onze gebeden,” zei zendeling Holfer — de leider van de post in Tanchow. „En allen, die in deze zware tijden in het Koninkrijk Gods arbeiden.”

Ze zagen elkaar veelbetekenend aan, deze strijders in het leger van den Heere Jezus, want wie wist, hoé spoedig een dergelijk lot hen treffen kon?

„Het gebed is mijn steun,” zei mevrouw Hielke — „anders . . .”

Ze was dood-vermoeid, en haar hart deed pijn . . . .

O! die martelende onzekerheid . . . .

Ze kreeg die avond een kleine kamer aangewezen voor háár en Annie — de volgende morgen zou worden beraadslaagd, wat er verder kon of moest worden gedaan . . . .

Want: als Tanchow óók bedreigd werd . . . .?

Toen kwam de brief uit de bergen . . . .

Die bracht een opluchting, omdat ze een einde maakte aan de onzekerheid . . . . Maar overigens!

De aanvoerder der rovers was de gevreesde Djoen Day, die geen genade kende! De som van het losgeld was verschrikkelijk hoog: tienduizend dollars!

Zoveel geld was op de post in Tanchow niet beschikbaar —

daar moest over geschreven worden . . . . Dat duurde dágen . . . .

De bode zou wachten, had hij laten weten — één week . . . . Dan keerde hij terug naar de bergen en als er tijding was voor den gevangene of voor den hoofdman, moest uit Tanchow een bode worden gezonden naar een bepaalde plaats tussen Ping-Yang en Jang-tsou . . . .

In géén geval wachtte Djoen Day langer dan vier weken — was het losgeld tegen die tijd er niet, dan werd de gevangene gedood . . . .

Zendingeling Holfer pakte de zaak flink aan.

Hij besloot, om te beginnen, alle vrouwen en kinderen, die zich nog op de post in Tanchow bevonden, naar Shanghai te zenden: dáár waren ze voorlopig veilig en in het allerergste geval lagen daar in de haven oorlogsschepen der grote mogendheden, die hen aan boord konden nemen.

Verder verzond hij enkele brieven: één om het losgeld, maar óók een naar den consul¹⁾ van zijn land om diens bescherming in te roepen voor zijn ambtgenoot . . . .

Toen wachtten ze — biddend —.

Nu de tocht naar Shanghai was vastgesteld, had Liem Tjan gevraagd, te mogen achterblijven. Het reisgezelschap zou groot genoeg zijn . . . .

Mevrouw Hielke had het hem toegestaan — ze begreep, meende ze, de reden wel. Liem Tjan zag er tegenop, wèg te trekken uit de streek, waar hij groot was geworden en al viel het haar enigszins tegen, dat hij zo schijnbaar gemakkelijk hun gezin verliet, ze zorgde wel, dat hij dáár niets van merkte . . . .

Toch scheen hij meer ontroerd, dan hij tonen wilde, toen het reisgezelschap naar Shanghai vertrok . . . . Hij drukte Annie meer dan eens de hand en verzocht mevrouw, toch váák aan hem te denken . . . .

En op het laatste ogenblik, als was het hem ónmogelijk helemaal te zwijgen, zei hij snel:

„De meester kon mij nodig hebben . . . .”

Ze knikte hem toe — já, dát was goed van hem gedacht . . . .

De volgende morgen was Liem Tjan uit het zendingshuis verdwenen.

Toen de week voorbij was, liet de man van Djoen Day om antwoord vragen . . . . Dat wàs er nog niet, werd hem gezegd —

¹⁾ Ambtenaar, die in den vreemde de belangen behartigt van de onderdanen van zijn land.

zodra er tijding was omtrent het losgeld, zou wel een bode worden gezonden naar de aangewezen plaats. De rover liet weten, dat hij vertrok — en hij ging . . . .

Hij was wat gemelijk: het was niet prettig zonder boodschap voor den hoofdman te komen, al was de order nóg zo uitdrukkelijk geweest: na acht dagen terugkeren, antwoord of géén antwoord . . .

Hij sloeg de weg naar de bergen in en haastte zich zoveel mogelijk. Want Djoen Day was op gehoorzaamheid van zijn mannen gesteld, en langer uitblijven dan strikt noodzakelijk was kon voor den betrokkene kwade gevolgen hebben . . . .

De rover zag wel de troosteloosheid van het landschap, dat hij doortrok, maar ze tróf hem niet. In z'n ruwe leven was hij tē veel gewoon geraakt aan het gezicht van verlaten velden, verwoeste akkers, platgebrande dorpen . . . .

En de enkele ménsen, die hij zag . . . . Meest waren het haveloze gestalten, schuwe zwervers, die hun dorp, hun geplunderd dorp hadden moeten verlaten . . . . Zo waren er zo véél . . . . Zó was hij zelf óók geweest, eer hij zich had laten opnemen in de bende van den „schrik der bergen”.

Kijk, daar had je er weer zo één.

Hij kwam naar den rover toe — zeker wist de man niet, met wien hij te doen had . . . . Hij strekte de hand uit om een aalmoes, maar de rover weigerde, ruw, kortaf . . . . Toch liet de ander zich niet afschrikken — bleef, wat schuin achter den man van Djoen Day, meelopen . . . .

Als de heer dan geen gave had, kon hij dan niet een bediende, een knecht, desnoods een slááf gebruiken?

Alles was goed, met alles zou de smekeling tevreden zijn: als hij maar voedsel zou hebben; voedsel, om het leven te behouden . . . .

De rover nam hem scherp op: een nog jonge kerel scheen het te zijn, flink gebouwd . . . . En niet héél vervallen: de kleding mocht oud zijn en gescheurd, de gestalte wat vermagerd, tóch was te zien, dat het lichaam nog sterk was en lenig . . . .

„Is alles goed? Wil je alles doen?”

„Ja heer . . . .”

Héél kort aarzelde de rover nog, toen zei hij:

„Oók soldaat worden?”

„Ja, heer,”

„Van Djoen Day?” Scherp vorste hij op het gelaat van den ander, welke indruk deze naam zou maken . . . . Soldaat van Djoen Day — dat wàs niet „soldaat”, dat was „rover”, „bandiet” . . . .

„Ja heer.” Zonder enige aarzeling, zonder enige trilling van

De rover nam hem scherp op.

verwondering op het gelaat, werd het antwoord gegeven.

„Goed. Kom dan mee. Alleen: de hoofdman moet beslissen . . .”

„Ja, heer . . .”

„Tsjang Kwen heet ik — noem mij zó.”

„Ja, heer . . .” Een vluchtige glimlach kwam om de mond van den rover — de man was wèl onderdanig . . .

„Hoe is je naam?”

Nu scheen hij te aarzelen — een ondeelbaar ogenblik slechts.

„Liem Tjan,” zei hij toen.

„Goed. Vertel me, waar je vandaan komt . . .”

„Goed, heer.”

„Zeg: Tsjang Kwen. Als de hoofdman je aanneemt, zullen we toch zij aan zij vechten . . .”

„Ja . . .” Liem Tjan scheen het nog niet helemaal aan te durven, zijn nieuwen bekende en aanstaanden kameraad bij de naam

te noemen en deze vond een dergelijk ontzag, hem bewezen, wel prettig.

„Vertel nu,” zei hij, meteen zijn weg vervolgend. Want: Djoen Day zou rekenschap vragen van welke vertraging ook . . . .

Toen vertelde Liem Tjan: hij kwam van Tanchow — hij was in dienst geweest bij voorname lieden — die waren uit de streek vertrokken, en hij was achtergebleven . . . .

„Waarom? Kon die voorname familie geen bediende meenemen?” vorste de rover.

„Ik heb het niet gevraagd,” antwoordde Liem Tjan. „Ik wilde in deze streek blijven. Ik heb hier altijd geleefd . . . .”

„Nou ja,” meende de ander, „dat moet ieder ten slotte zelf weten. Djoen Day vraagt er alleen naar, of je een flinke kerel bent . . . .”

Tsjang Kwen werd spraakzamer, nu Liem Tjan wat over zichzelf had verteld — blijkbaar beviel de jongeman hem en vond hij het niet onaardig, met een toekomstigen kameraad op wat betere voet te staan. Hij vertelde van het leven in de bergen: roof-overvallen; gevechten met regeringstroepen, die tegen hen waren uitgezonden; jacht-avonturen . . . . Over de laatste aanval op een dorp — op Ping Yang — zweeg hij, merkte Liem Tjan in zichzelf op; zeker, omdat zijn zending naar Tanchow daarmee in verband stond. En de zendelingsbediende paste er wél voor op, ook maar een enkele vraag in die richting te doen.

De rover mocht in de verste verte niet vermoeden, dat hij de enige was, aan wien de „bedelaar” een aalmoes had gevraagd; de enige, omdat heel die bedelarij niet anders was geweest dan een wel overlegde manier, om zonder achterdocht te wekken, met iemand van Djoen Day's bende in aanraking te komen.

„De meester kon mij nodig hebben,” had Liem Tjan gezegd, toen zijn meesters van hem afscheid nam . . . . Nú ging hij dat onderzoeken . . . .

Toen de beide mannen in het hoofdkwartier van Djoen Day waren aangekomen, werd eerst Tsjang Kwen alléén in het huis binnengelaten, waar deze verblijf hield. Hij bracht rapport uit over zijn zending.

„In orde,” zei de hoofdman. „Nog 'n drie weken hebben ze dus . . . .”

De rover zweeg — er was strenge tucht onder de bende. Even stilte; toen keek Djoen Day zijn man plotseling scherp aan en zei:

„Je bent niet alléén teruggekomen.”

„Nee, heer. Een bedelaar, die óók bij ons wou dienen, is bij me. Een jonge, flinke kerel . . . .”

„Wat weet je van hem? Vertel.”

Toen kwam het verhaal: heel kort.

„Is dat alles?”

„Ja, heer.”

„Háál dien Liem Tjan.”

De rover keerde zich om en verwijderde zich. Na enkele ogenblikken stond de zendelingsbediende voor den hoofdman.

Uiterlijk was hij kalm — maar in zijn hart was vrees. Wát — als Djoen Day hem herkende? Want — in plotselinge schrik had hij het zich herinnerd —; die was in de kamer geweest, die morgen van de gevangenneming . . . .

„Heere Jezus, help Gij mij,” bad hij . . . . „Mij, en mijn meester . . . .”

De hoofdman nam hem snel op, met doordringende blik. 'n Paar vragen stelde hij; de antwoorden bevredigden blijkbaar, want hij knikte af en toe goedkeurend.

„Weet je, dat ik strenge tucht houd?” vroeg hij eensklaps.

„Ja, heer.”

„Ontrouw of verraad wordt gestraft met de dood . . . .”

„Ja, heer.”

„Blijf je bij je besluit?”

„Ja, heer.”

„Goed. Dan ben je aangenomen. Tsjang Kwen, neem hem mee. Li Hun Chi zal hem wapens geven en werk opdragen . . . .”

De beide mannen gingen.

„'n Nieuw lid in onze bende,” berichtte Tsjang Kwen aan den onder-hoofdman, terwijl hij Liem Tjan aan hem voorstelde. Tegenover Li Hun Chi was hij lánng niet zo onderdanig als daareven tegenover Djoen Day en bovendien leek het, alsof hij er 'n beetje trots op was, dat de nieuweling door hém was meegebracht.

„Waar vandaan? Hoe heet de man?” vroeg Li Hun Chi. Hij scheen uit gepeins te ontwaken en richtte zich wat rechter tegen de stam van de boom, onder welks lover hij schaduw had gezocht.

„Uit de streek van Tanchow,” berichtte Tsjang Kwen. „Hij heet Liem Tjan.”

„Zo . . . .” De onderbevelhebber zei niets méér, maar hij zag den nieuw-gekome onderzochend aan. Het verontruste Liem Tjan een ogenblik, dat felle kijken; toch liet hij niets merken.

„Zó . . . .” Nòg eens dat simpele woord; nu op de toon van iemand, die met zijn overleggingen klaar is en tot een slotsom komt.

„Ga mee.”

Li Hun Chi ging hen voor naar een hut, waar blijkbaar de wapens en de munitie werden bewaard. Hem volgend, keek Liem Tjan scherp rond. — En ineens — dáár was zijn meester . . .

Uit één der huisjes kwam hij naar buiten; hij groette Li Hun Chi en toen . . . . Héél even maar trilde er iets in zijn gelaat, dan gleed zijn blik over de twee mannen, die achter Li Hun aankwamen als waren ze vreemden voor hem . . . .

Maar Liem Tjan had dat trillen gezien — had het gevoeld . . . . Nu wàs hij bij zijn heer — en die wist, dat hij er was . . . .

Ze waren bij de wapenhut.

„Kun je schieten?” vroeg hem Li Hun, terwijl hij binnentrad om een geweer te kiezen.

„Niet best,” antwoordde Liem Tjan.

„Leer het dan, gauw en goèd.” Er viel een eigenaardige klank op die laatste woorden — maar op het gelaat van wie ze uitsprak was niets te bespeuren.

„Dank u,” zei de nieuwe „rover”, het wapen in ontvangst nemende.

„Djoen Day zei, dat de nieuwe werk zou krijgen,” herinnerde Tsjang Kwen.

„Voor vandaag is alles geregeld. Morgen kan hem een wacht worden opgedragen.”

„In orde.”

„Ga dan nu oefenen in 't schieten. Hoe éér hij dat goed kent, hoe beter . . . .” En Li Hun Chi, na de deur der hut te hebben gesloten, verwijderde zich.

„Kom mee,” zei Tsjang tot zijn makker . . . . „naar ginds, om te schieten.”

Gewillig volgde Liem Tjan; dankbaar, dat tot nu toe alles zo voorspoedig ging.

Hij zou meer ongerust zijn geweest, indien hij de woorden had gehoord, die Li Hun Chi in zichzelf mompelde . . . .

VIII.

Een bondgenoot.

Liem Tjan had zich voorgenomen, niets te overhaasten. Hij had drie weken de tijd en hoefde dus niet in de eerste week zijn plannen uit te voeren . . . . Maar dat niet-overhaasten kostte hem zelf-bedwang en zelf-overwinning . . . .

Oók, omdat het ruwe leven onder de rovers hem zo tegenstond. Niet de ruwe slaap- en woongelegenheid, evenmin de voortdurende diensten, nachtdiensten, bij nacht en ontij in de open lucht — Maar de beleving; de taal, die hij moest aanhoren; het rovers-handwerk zèlf, waaraan hij mee moest doen een week ná zijn opname . . . .

O zeker, hij had zich achteraf gehouden bij de overval op het armelijke gehucht, hij had hard geschreeuwd en slècht geschoten, hij had ijverig „gezocht”, maar weinig geplunderd — tòch had het hem tegen de borst gestuit, en was het niet geweest om zijn meester, hij had wel middelen gezocht, alléén de troep te verlaten . . . .

Maar nu wilde hij dat niet . . . .

Om zijn meester was hij gekomen — zònder zijn meester zou hij niet gaan . . . .

Hij had hem nu al 'n paar keer gezien, gehoord . . . .

De makkers hadden hem natuurlijk verteld van den blanken gevangene, die hier wachtte op zijn losgeld of op de dood en in die tussentijd zich onledig hield met vertellen over godsdienst en over een zekeren Jezus . . . . Meest vrouwen luisterden er naar, hadden ze er bij gevoegd.

„Ik ga ook eens luisteren,” had Liem Tjan gezegd, en de eerste keer de beste, dat hij den zendeling zag, die een groepje luisteraars òm zich verzameld had, begaf hij zich er heen . . . .

Het verkwikte hem, de oude, bekende stem weer te horen — het verkwikte hem nog meer, te horen van Jezus, zijn Heiland . . . . Het hielp hem in de ruwe omgeving, waarin hij zich bevond — het sterkte hem, en hij was diep-dankbaar voor de lafenis, die

hem op deze wijze toekwam . . . . Zijn gedachten werden niet meer aldoor en uitsluitend gericht op dingen van deze aarde — de woorden van den zendeling, de woorden van *zijn* zendeling wezen hem op den Heiland, Die overal, die altijd voor ons zorgt . . . .

Met verwondering had Liem Tjan beide malen, dat hij zich gevoegd had bij de luisterenden naar het Evangelie, onder hen ook Li Hun opgemerkt. Die zat wel wat achteraf — die keek wel opzettelijk nors en stuurs — die nam wel de houding aan van iemand, wien alles onverschillig was, wat werd gezegd, mits de kostbare gevangene niet ontsnapte: tòch — tòch . . . .

De „makkers” hadden onder elkaar wel eens gelachen om hun onderhoofdman, die met-de-vrouwen-méé luisterde; ze hadden Liem Tjan verteld, hoe hij voor enige tijd de partij van den gevangene had gekozen — en Liem Tjan had gezwegen en gedacht en gehoopt . . . .

Ruim tien dagen was hij nu onder de rovers; hij had al 'n tocht meegemaakt; hij hoorde mompelen over een nieuwe tocht.

Over het losgeld van den gevangene hoorde hij niet praten, en toen hij — heel onverschillig in schijn — daarnaar eens vroeg, verklaarde men hem: dat was een uitgemaakte zaak: op de bepaalde tijd zou Djoen Day een mannetje naar de aangewezen plaats zenden; was daar dan niet iemand, die het losgeld bracht, of, — op z'n minst — tijding omtrent het losgeld, dan werd bij de terugkomst van den gezondene de gevangene gedood . . . . Als 'n zó vanzelfsprekend iets werd hem dat verteld, dat de trouwe jongen begreep, niets anders te kunnen verwachten . . . .

Tenzij het losgeld kwam.

Maar — in Tanchow had hij van de besprekingen genoeg opgevangen, om te weten, dat de kans op het tijdig bijeen zijn, zelfs op het bijeen kómen van de som, niet bijster groot was . . . .

Dus: vóór zijn . . . .

De overschietende dagen gebruiken . . . . Iedere kans berekenen — iedere mogelijkheid bedenken — iedere weg onderzoeken.

Hij had het gewaagd, met den gevangene een gesprek te beginnen . . . . Waar de andere luisteraars bij waren natuurlijk: 'n paar vragen over het gehoorde had hij gedaan . . . . Die hadden tot een langdurig onderhoud geleid, zó langdurig, dat de anderen

er langzamerhand genoeg van hadden gekregen en weggegaan waren . . . .

Toen had Liem Tjan haastig gefluisterd:

„Ik ben hier gekomen om u te redden, heer . . . . Om samen te vluchten . . . .”

De zendeling had geglimlacht.

„Trouwe jongen!” had hij gezegd. „Ik dank je . . . . Maar wat je wilt, is onmogelijk . . . . Ik hoop op het losgeld. En anders...”

„We moeten vluchten, heer. Laat mij maar zorgen.”

Hij wist zelf nog lang niet, hoe hij de vlucht zou bewerkstelligen, maar dat ze de poging zouden ondernemen, stond bij hem vast.

De heer Hielke glimlachte.

„Heb je voor mevrouw gezorgd, en voor kleine Annie?”

„Ja heer. In Tanchow heb ik die gebracht. En naar Shanghai zijn ze verder gegaan — met méér vrouwen en kinderen. Zending Holfer wilde het zo.”

„Dat was goed,” zei Hielke. Hij was dankbaar te weten, dat zijn vrouw en zijn kind nu zeer waarschijnlijk veilig waren . . . .

Maar Liem Tjan begon weer over zijn voornemen — als het losgeld niet kwam, moest zijn heer sterven, onherroepelijk . . . . Dan was het toch beter, een poging tot vluchten te wagen . . . . Mislukte die, nu: dan stierven ze óók . . . .

„Anders sterf ik alléén — nu waag jij óók je leven . . . .” zei de zendeling.

„Mijn heer heeft eens mijn leven gered — het behoort hem toe.”

Dat ontroerde den zendeling — die eenvoudige trouw.

Het was een verkwikking voor hem geweest, zijn bediende, zijn pleegkind, terug te zien en hij had begrepen, dat diens bedoeling was: te pogen hem te helpen . . . . Hij had die poging als onuitvoerbaar beschouwd, van het begin af aan; hij had zich voorgenomen, Liem Tjan dat te zeggen, zodra de gelegenheid zich daartoe voordeed; hij had het Liem Tjan gezegd, en nu . . . . De trouwe jongen had geantwoord met het aanbod van zijn leven.

Hij wilde verder spreken — Liem Tjan trachten te overtuigen, dat een vlucht onmogelijk was . . . . Alle uitgangen uit de dalketel bewaakt; alle schildwachten order om onmiddellijk te schieten; alle paden en wegen óverbekend aan Djoen Day's mannen. Alle bezwaren, die hij zag, wilde hij Liem Tjan voorhouden, maar hij zweeg . . . .

Want achter een der hutten vandaan trad Li Hun Chi en stapte rustig op hen toe. Hij had geen woord kunnen verstaan, dat was

zeker — maar het kon heel goed zijn, dat hij het lange onderhoud tussen den nieuwste van zijn manschappen en den gevangene verdacht vond.

In ieder geval liet hij dat niet merken: hij groette en ging bij hen zitten. Een ogenblik stakte het gesprek; de onderhoofdman deed, als bemerkte hij dat niet en begon over Ping Yang, over Jang-tsou . . . . Hij was spraakzamer dan anders, en toen Liem Tjan weg ging, bleef Li Hun nòg zitten . . . .

Het begon te schemeren; de zon verlichtte nog wèl de bergtoppen, maar het dal lag reeds in de schaduw. De Chinees zweeg en ook de zendeling sprak niet. Hij dacht over wat Liem Tjan wilde, en zijn hart trók naar dat plan . . . . Maar zijn verstand zei hem, dat het onmogelijk was, dat hij het leven van den trouwen jongen nutteloos en nodeloos zou blootstellen; dat zijn enige kans op vrij-komen was gelegen in het betalen van losgeld . . . . En anders . . . .

„Sterk mij, o Heiland,” bad hij stil. „Sterk mij, om de weg, die Gij mij leidt, te gaan met standvastig hart. In Uw dienst heb ik willen leven, in Uw dienst ben ik bereid te sterven. Gij gaat Uw leven voor mij — Gij kocht mij met Uw bloed . . . .”

„De blanke heer kènt Liem Tjan?”

Onverwacht kwam de vraag — Li Hun, die ze stelde, keek hem vlak in het gelaat.

„Waarom vraagt de hoofdman dit?” trachtte de zendeling een rechtstreeks antwoord te ontwijken.

„Ik zag hem in Ping Yang, in uw huis,” zei Li Hun. „En ik hoorde daar zijn naam — mijn heer gebruikte die . . . .”

„Wel nu . . . .?” Hielke was verrast; verwonderd óók. Want dan had de onderhoofdman àl deze dagen geweten, wie de nieuwgekomen man was; dan had hij kunnen vermoeden diens bedoeling . . . .

„Hij wil u helpen — met u vluchten?”

Kort aarzelde de gevangene — toen herhaalde hij z'n woord van zoëven:

„Wel nu?”

De ander zweeg — hij staarde naar omhoog, waar de bergtoppen het laatste licht der ondergaande zon verloren . . . . Toen klonk fluisterend zijn stem:

„Wil mijn heer vluchten?”

„Vlucht is onmogelijk . . . .”

„Voor u beiden, ja . . . .”

„Dus . . . .”

De woorden der mannen kwamen langzaam, wel overwogen . . .

„Dus moet u blijven — òf met méér gaan . . . .”

„Met méér . . . .?” Het was als een vraag, maar een vraag van een, die het antwoord vermoedde.

„Als ik mee ga . . . .” En dichter zich buigend naar den gevangene blanke, vertelde Li Hun Chi . . . .

Van zijn wonen in Jang-tsou, van zijn zoeken naar vrede, van zijn kennen der Christenen, van zijn twist en zijn verdrijving . . . . van zijn leven onder de róvers óók — hoe dat tòch hem onbevredigd gelaten had . . . .

Tot de woorden van den zendeling hem wéér hadden gegeven op rust, op vrede, die Jezus geeft aan ieder, die Hem dient en liefheeft . . . . Die vrede wilde hij zoeken — met zijn leven van nu breken . . . .

De blanke luisterde — liet hem rustig uitspreken . . . . Was dit ernst? Was dit geen poging, èn hem èn Liem Tjan in het verderf te storten, door hun plannen schijnbaar te begunstigen en dàn te verijdelen? Maar nee — dàt kon niet. Want: wat belette den onderhoofdman om, met wat hij reeds wist, Liem Tjan te ontmaskeren, hen beiden te beschuldigen . . . .?

„Mijn heer zwijgt . . . .” zei de Chinees. Hij had, nà zijn verhaal, stil gewacht op antwoord — toen dàt een wijle uitbleef, vroég hij.

„Het aanbod verrast mij,” antwoordde de zendeling, „en het verheugt mij . . . .”

„Vrijheid is een verheugenis,” bevestigde de rover.

„Daarom niet allereerst,” hervatte de gevangene. „Allermeest verheug ik mij, omdat Li Hun Chi den Heiland wil zoeken.”

„Dat wil ik, heer. En dat kàn ik niet hier . . . .”

„De Heiland laat Zich overal vinden door wie hem eerlijk zoekt,” onderwees de zendeling. „Al is het waar, dat het leven onder déze mensen het zwaarder maakt, Hem te dienen.”

„Vluchten wij samen, heer?” drong Li Hun aan, zonder in te gaan op die laatste woorden. „Ik maak vlucht mogelijk . . . .”

„Mèt Liem Tjan.”

„Met Liem Tjan — dat spreekt.”

„Wanneer?”

„Ik waarschuw den blanken heer, zodra het tijd is. Met Liem Tjan overleg ik . . . .”

„Goed . . . .”

Het was nu heel duister geworden — alleen achter vensteropeningen hier en daar glansde licht.

Li Hun Chi stond op.

„Ik ga, heer,” zei hij. „Uw slaap zij vredig.”

„En de uwe, Li Hun Chi. Vredig — omdat Jezus u vrede geeft.”

Liem Tjan was meer dan verwonderd, toen de onderhoofdman hem de volgende dag opzocht, meenam naar een afgelegen plek en daar kort en klaar vertelde, wàt hij met den zendeling had besproken en wat zijn plannen nu waren.

Als zijn meester Li Hun vertrouwde, had hij geen enkele reden dat niet eveneens te doen en zo was hij heel blij een bondgenoot te vinden, wiens hulp van onschatbare waarde zou zijn.

Li Hun Chi zette hem een voorlopig plan uiteen.

Binnenkort zou er weer een rooftocht worden ondernomen — als dan het grootste deel der bende afwezig was, moesten ze met hun drieën ontsnappen. Dan werd hun verdwijnen licht niet zo snel bemerkt en in ieder geval waren er de eerste dagen niet genoeg manschappen beschikbaar, om een flinke achtervolging en een nauwkeurig afzoeken van de omtrek mogelijk te maken . . .

„En als wij met de expeditie méémoeten?” vroeg Liem Tjan.

„Jij hoeft in geen geval mee, daar kan ik voor zorgen. En als ik-zelf mee moet, dan moet jij met den blanken heer ontvluchten een halve dag nà ons vertrek. Een halve dag dáárna wacht ik jullie dan bij de pas van Kwen-lin. Ken je die?”

„Waar twee moerbeï-bomen staan — op de weg naar de Jang-tse?”¹⁾

„Ja.”

„En dan?”

„Dan moeten we verder zien. We moeten de Jang-tse bereiken en die afvaren . . . .”

„Hoe?”

„Dat vindt zich. De eerste vraag is, hoe te ontsnappen. Luister.” En Li Hun Chi legde Liem Tjan zijn ontvluchtingsplan bloot . . .

---

¹⁾ Jang-tse of Jang-tse-Kiang: een der grote Chinese rivieren, die uitstroomt in de Chinese Zee. Aan de mond ligt Shang-hai.

IX.

De vlucht.

Vroeg in de morgen.

In het dal heerste drukke opgewondenheid. Het grootste deel der mannen maakte zich marsvaardig en de vrouwen en kinderen keken, pratend en snaterend, toe . . . . Ze hiélpen ook. Ze haalden van allerlei, dat de manschappen op hun tocht nodig konden hebben.

„Niets vergeten?“ vroeg Li Hun Chi.

Hij controleerde manschappen en uitrusting — het moest in orde zijn, als Djoen Day zou verschijnen.

„Hoe lang duurt de tocht?“ vroeg hem één der mannen, toen hij langs hem kwam.

„Dagen,“ was het korte, onbestemde antwoord.

„Gaat Liem Tjan niet mee?“ wilde Tsjang Kwen weten. „De vorige maal was hij er wél bij.“

Tsjang Kwen voelde zich nog steeds min of meer de bijzondere makker van den nieuwen kameraad, al had deze zich lang niet zo dicht bij hem aangesloten, als hij had gewild en verwacht.

„Die heeft dienst in het dal,“ antwoordde Li Hun, meteen verder lopend.

Daar kwam Djoen Day — hij monsterde de troep en de uitrusting; een kort bevel: daar gingen ze . . . .

Achter elkander beklommen ze het smalle pad, dat naar de nauwe uitgang van het dal leidde; verdwenen één voor één tussen de rotsen, waar de weg een bocht maakte.

„Die brengen weer buit mee,“ zei één der vrouwen, zich omkerend om haar hut binnen te gaan.

„Natuurlijk — Djoen Day trekt zelf mee . . . .“ bevestigde een ander. „Onder hem behaal je buit.“

Toen keerde het dal langzamerhand terug tot zijn gewone leven.

Avond . . . .

Stilte lag alom in de lucht — de schemering was geweken

voor de nacht; in de hutten hokten de mensen bijeen . . .

Slechts de wachten aan de uitgangen van de vallei waren buiten.

In zijn armelijke verblijfplaats zat zendeling Hielke. Naast hem lag een klein bundeltje; dat bevatte een paar dingen, die hij mee wilde nemen op de vlucht: wat voedsel, dat hij de laatste dagen zuinig had overgespaard, een veldfles met water . . .

Bij het zwakke licht van een papieren lantaarn las de gevangene in zijn zakbijbel . . . Nu sloot hij die en knielde . . . In een innig gebed droeg hij zichzelf en zijn gezellen op aan den Heere; vroeg, of Hij hun vlucht wilde doen gelukken . . .

„Amen . . .”

Nog een ogenblik wachtte hij — toen opende hij behoedzaam de deur, sloot die zorgvuldig achter zich en sloop naar buiten. De lantaarn liet hij branden.

In het duister luisterde hij scherp. Niets dan de wind . . .

Vooruit nu . . .

Liem Tjan had hem nauwkeurig uitgeduid welke kant hij heen moest en gedurende zijn gedwongen verblijf onder de rovers was de heer Hielke genoegzaam op de hoogte gekomen van de gesteldheid van het dal, om nu met zekerheid zijn weg te kiezen. Naar links wendde hij zich, naar waar een smal voetpad vanuit de vallei tegen de helling op en de bergen in voerde . . .

Dáár stond een schildwacht — maar die schildwacht zou Liem Tjan zijn. Daarvoor had Li Hun gezorgd . . .

Toch — voor alle zekerheid — ging de vluchteling zo dicht mogelijk langs de glooiing . . . Nu meende hij de gestalte van den man-op-wacht te onderscheiden . . . Plots sloeg een hond aan in één der hutten. Stokstijf stond de zendeling — hij voelde zijn hart bonzen . . . Maar het dier zweeg; blijkbaar op bevel van iemand in de hut . . .

Hielke herademde — en een dankgebed was in zijn hart . . .

Verder — voorwaarts —

De schildwacht stond stil; toen kwam hij een paar passen het dal in . . .

„Is daar iemand?” vroeg hij half-luid. Het was de stem van Liem Tjan!

„Ja.”

„U, heer! Gelukkig!”

Hij nam het bundeltje over, dat de zendeling in de hand hield en ging voorop.

„Houdt mij aan mijn gordel, heer,” zei hij. „En dan snel voort . . .”

Het pad was ongemakkelijk — soms struikelde de zendeling,

maar Liem Tjan ging onverdroten verder. Het was zaak, zo snel het kon zich van het kamp te verwijderen . . . .

Tegen de morgen zou de aflossing komen en dan moesten ze een flink eind gevorderd zijn . . . . Bovendien wachtte hen dan Li Hun op de afgesproken plaats.

Hoé hij er komen zou, had hij niet gezegd — hoéfde hij ook niet te zeggen . . . . Alleen had hij er op aangedrongen, dat ze niet langer op hem zouden wachten dan tot de zon bóven de bergen was gestegen . . . . Langer wachten was tè gevaarlijk . . .

Gelukkig duurde het zó lang niet . . . . De beide vluchtelingen hadden ternauwernood enige rust genomen onder de moerbeibomen bij de pas, toen plotseling Li Hun voor hen stond.

Hij was gehaast, en op zijn anders zo beheerst gelaat lag spanning en vrees . . . .

„Vlug!” zei hij. „Ze zijn me op de hielen . . . .”

De anderen sprongen overeind.

„Hierheen!”

Het pad, dat de onderhoofdman van Djoen Day wees, liep naar beneden — steil was het, en vol steenbrokken. Af en toe moesten de mannen springen; de snelheid van hun gaan bracht hen haast buiten adem . . . . De zendeling werd doodmoe — zijn knieën trilden . . . .

„Voorwaarts!”

Li Hun Chi zag om — zijn scherpe blik ontdekte, hóóg boven hen op het bergpad, stippen, die zich bewogen. Zonder stil te staan, wees hij er op: „Djoen Day's mannen,” zei hij kort. „Voorwaarts!” En ze haastten zich nog meer . . . .

Nu kwamen ze, lager, in een gordel, waar boomgroei was . . . . Dat onttrok hen aan de ogen van hun vervolgers . . . .

„Een grot,” wees Liem Tjan. Donker gaapte de opening achter wat struikgewas. De trouwe jongen had de vermoeidheid van zijn meester opgemerkt en wilde schuiling zoeken in de spelonk, op hoop, dat hun achtervolgers hen niet zouden ontdekken. Maar Li Hun schudde het hoofd — dat was tè gewaagd, De mannen van Djoen Day waren tè bekend in de bergen . . . .

Het pad leidde over een stuk, waar de bomen schaars waren. Dat was gevaarlijk — maar er was geen andere kans . . . .

„Snel!”

En ze gingen snel . . . .

Toch niet zó, of hun vervolgers ontdekten hen.

Li Hun Chi zag om.

„Zzzzt . . . !”

Een kogel vloog langs hen heen — nòg een, nòg een . . . .

„Wacht!”

Li Hun rukte het geweer van de schouder, wilde het vuur beantwoorden.

„Niet doen, mijn vriend!” en de zendeling legde de hand op de tromp. „Niet doen!”

Maar het schot knalde reeds — tijd om te zien of het getroffen had, gunde zich geen van drieën . . . .

Voorwaarts weer!

Het pad werd nòg steiler — haast onbegaanbaar was het, maar de mannen hadden geen keus . . . .

Ze konden hun vaart niet meer houden; met grote stappen en sprongen joegen ze naar beneden, hijgend, zwoegend . . . . Nog floten kogels — toen minderde dat . . . . De vervolgers bleven achter . . . .

Waar eindelijk de helling zwakker werd, hielden de vluchtelingen in — ze rustten even . . . . Héél even — toen trokken ze verder, dood-op, maar gedreven door de angst voor vervolging . . .

„Rechts!”

Ze bogen om de hoek van het smalle bergpad, waarop ze zich nu bevonden, en tot zijn grote blijdschap zag de zendeling, iets verder naar beneden, de huizen liggen van een dorp . . . .

Dáár zouden hun vijanden hen niet dadelijk volgen — dáárvor moesten ze éérst versterking halen . . . .

En toen — in de middag — de drie verder trokken, waren ze héél wat uitgerust en verkwikt . . . .

Na dagen bereikten ze de Jang-tse.

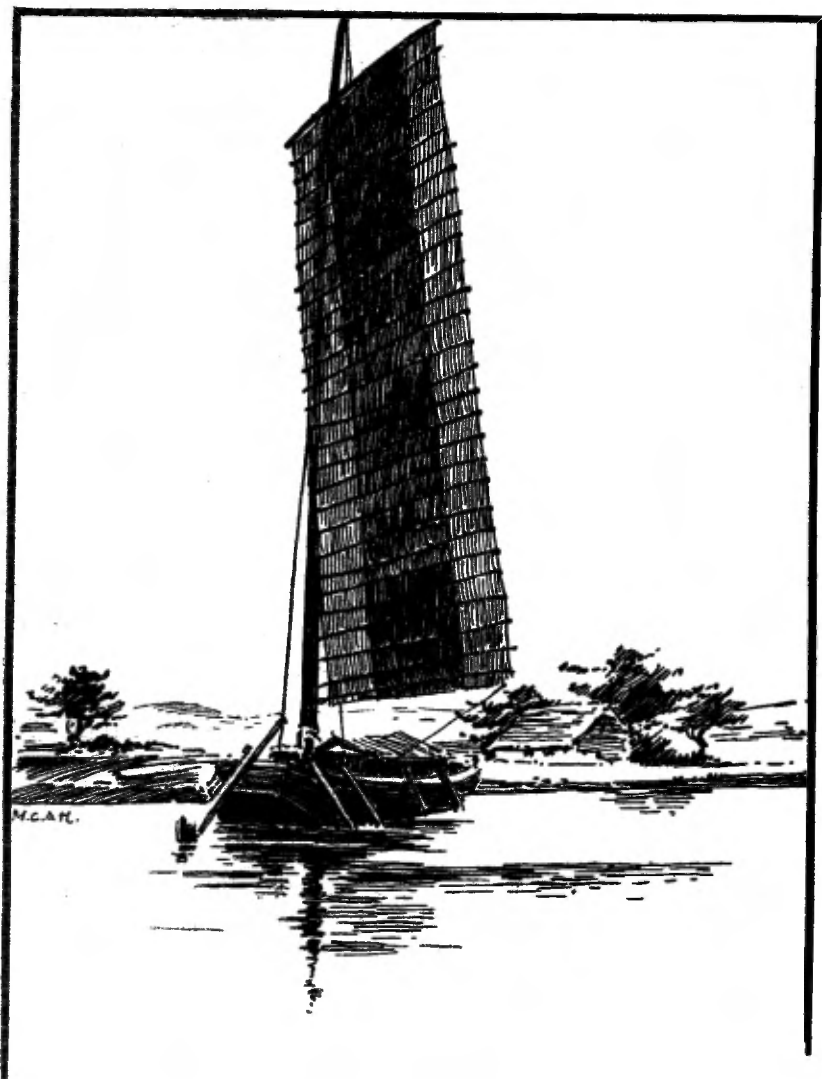
Met veel moeite en omzichtigheid hadden ze de weg daarheen afgelegd, in voortdurend gevaar door de rovers te worden achterhaald . . . . Een enkele maal had Li Hun gemeend, dat die nog steeds hun spoor volgden.

De nachten hadden ze zoveel mogelijk gebruikt om te trekken — de dagen zich verborgen in bossen, in holen — ééns in een half-afgebrand huis . . . .

En nu stroomde daar de Jang-tse, rustig en breed . . . . Groots.

Zijn blauwe wateren spiegelde de steile oevers, spiegelde de heldere hemel en de drijvende wolken, alsof er op de wereld geen leed en gevaar, geen haat en doodslag was . . . .

De Jang-tse, — de reddende rivier . . . .

... schommelde zacht op de deining een jonk.

Aan de oever lag een vissermanswoning, en niet ver daarvandaan schommelde zacht op de deining een jonk. ¹⁾)

Li Hun zeide zijn metgezellen achter te blijven, terwijl hij zich naar de woning begaf. Ze keken hem na; zagen, hoe hij binnentrad . . . .

Toen wachtten ze . . . .

Dat wachten duurde lang . . . .

Eindelijk!

Mét den visser kwam Li Hun naar buiten — hij wenkte hen, terwijl hij vast met den man-uit-het-huisje naar de oever liep. Daar klom hij in de boot — hielp den zendeling en Liem Tjan, die nu ook aan de oever waren gekomen, instappen. Toen wierp de visser het meertouw los; Li Hun duwde de boot af, hees het langwerpige zeil . . . .

En met wind en stroom gleed de jonk de Jang-tse af, naar het Oosten, naar de zee . . . .

---

¹⁾) Chinees vaartuig.

X.

Shang-hai.

De reis in de jonk, die Li Hun van den visser had gekocht voor een groot deel van de som geld, die hij in zijn gordel genaaid bij zich droeg, duurde dagen en dagen . . . .

Rustige dagen . . . .

Geen vrees meer voor achtervolging — geen inspanning meer van zware tochten langs moeilijke wegen en gevaarlijke paden —

Rustige dagen . . . .

Dagen, waarin ze kalm konden herdenken wat achter hen lag; dagen, die voortdurend weer hen dankbaar stemden jegens God, Die alles had wèlgemaakt, Die hen had doorgeholfen . . . .

Rustige dagen . . . .

Dagen, waarin ze niet alleen te zamen den Heere dankten voor wat Hij aan hen had gedaan, maar waarin ze ook spreken konden over de veel grotere dan lichamelijke nood, waaruit Hij verlossen wil een ieder, die Hem in 's Heilands naam en om 's Heilands wil, daarom bidt . . . .

Dagen, om nooit te vergeten . . . .

Voor den zendeling niet — voor Liem Tjan niet — voor Li Hun 't allerminst . . . .

Want in deze dagen van dankbare kalmte vond hij de vrede, waarnaar hij zo lang had verlangd. De vrede des harten, mèt God, door Christus . . . .

Shang-hai . . . .

Dàt was het eind van hun tocht . . . .

Door wijde streken Chinees land had die gevoerd — uitgestrekte gebieden, waar duizenden dorpen en millioenen mensen waren, die de naam van Jezus niet kenden . . . .

Want, al waren er veel trouwe knechten van Koning Jezus uitgegaan, om de boodschap van Zijn Evangelie te brengen in het geweldige Chinese rijk — voor nog velen méér was er arbeid.

En nu hadden de drie reizigers die lange tocht achter de rug — nu stonden ze op de kade van Shang-hai . . . .

Hier leidde de zendeling . . . .

Naar het zendings-bureau was de eerste gang.

Met hoop en spanning . . . .

Zou?

Ja, zou het plan van zendeling Holfer zijn gelukt, en zouden de vrouwen en kinderen Shang-hai hebben bereikt?

Zou . . . .?

Ja — Ja!!

Kleine Annie was er — ze hoorde de stem van haar vader, toen die naar den leider van het bureau, naar zendeling Walter vroeg en ze kwam, juichend en schreiend, de kamer binnen gestormd . . . . Achter haar kwam ook haar moeder . . . .

Geen woorden vonden die twee — die drie . . . .

Alleen stamelen kon die ontroerde vrouw, alleen stamelen kon die bewogen man; alleen stamelen: „Gòd dank, Gòd dank!”

En ze knielden neer, daar midden in dat vertrek; daar midden tussen die andere mensen — nee, daar mèt die andere mensen, die hun broeders en zusters waren om Jezus' wil, en in diepe ootmoed en in grote dankbaarheid aanbad de leider van het zendingswerk den machtigen God, die Zijn dienaar had geholpen, had bevrijd; Die hen allen verblijd had door zijn heerlijke hulp; Die hen sterkte, door dit tonen van Zijn liefde en macht . . .

In de kamer van den heer Walter zaten vier mannen — in ernstig overleg: twee blanken, twee Chinezen . . . .

„Dus dat is jullie vaste wens?” vroeg de zendeling en hij zag de beide Chinezen aan.

„Onze vaste wens — onze vurige bede,” antwoordden die.

Toen stond de dienaar des Heeren op en zendeling Hielke stond naast hem.

En zegenend de handen heffend klonk het als een bede en een profetie:

„De Heere zegene u in dit voornemen en bekwame u er toe —
Hij leide uw weg en geve veel vrucht op uw werk, Zijn Naam
tot eer . . . .”

Liem Tjan en Li Hun Chi hadden zich gegeven voor de arbeid
in het evangelie onder hun landgenoten.

INHOUD.

I.	De koop	7
II.	„Vluchten is beter . . . . .”	13
III.	Een nacht vol angst	20
IV.	De overval	25
V.	De bergen in	30
VI.	Li Hun Chi	35
VII.	Langs de weg	38
VIII.	Een bondgenoot	45
IX.	De vlucht	51
X.	Shang-hai	58